

ULČAR & PARTNERJI

Plinske cenovne arbitraže in priložnosti za arbitražo v energetskem sektorju

**STALNA ARBITRAŽA PRI GOSPODARSKI ZBORNICI SLOVENIJE
KONFERENCA SLOVENSKE ARBITRAŽE**

Ljubljana, 4. november 2013

Matjaž Ulčar, partner
Odvetniška pisarna Ulčar & partnerji

Prednosti arbitraže

- Večja **avtonomija strank** (izbira arbitra, prilagoditev procesnih pravil, izbira prava)
- Manjša formalnost postopka, poenostavljena pravila dokazovanja
- **Hitrejši** in cenejši (?) postopek
- Postopek ni javen (tudi končno odločitev lahko stranke ohranijo v tajnosti)
- **Mirna rešitev spora** (večje sodelovanje strank pri iskanju rešitve, večja možnost nadaljnjega sodelovanja)
- V mednarodnih sporih večkrat celo lažja izvršljivost kot pri tujih sodnih odločbah
- **Nevtralnost** (nepredvidljivost sodne prakse tujih sodišč)
- Večja **kvaliteta odločanja** - možnost izbire arbitra z ustreznimi izkušnjami in znanji za rešitev spora

Kako izkoristiti prednosti arbitraže

Spori, posebej primerni za reševanje v arbitražnem postopku:

- Spori z **mednarodnim elementom** (nevtralnost, ni uporabe nepredvidljive in nepoznane sodne prakse tujih sodišč)
- Spori v zvezi s presojo **primernosti oziroma pravičnosti določenega dogovora** (spori, ki zahtevajo revizijo pogodbениh določil) → gradbene in investicijske pogodbe, pogodbe o vzdrževanju, dolgoročne pogodbe o dobavi energentov (zemeljskega plina)
- Spori, kjer želita (ali morata) stranki še naprej **sodelovati** → način mirne in hitre rešitve spora
- Spori, kjer se zaradi **narave pogodbenega razmerja** zahteva zaupna hitra rešitev spora ob sodelovanju strank

Pravna razmerja, značilna za energetiko

- Trajajoča pravna razmerja (dolgoročnost pogodb)
- Sodelovanje pri kompleksnih investicijskih projektih
- Tuje neposredne investicije → razmerje tuji investitor – gostujoča država

Revizije cene pri dolgoročnih pogodbah o dobavi zemeljskega plina

- Revizija cene (*Price Review*) je mehanizem za prilagajanje cen spremembam na trgu (nujno zaradi dolgoročnosti pogodb), v skladu s katerim lahko stranka pod določenimi pogoji predlaga prilagoditev pogodbeno določene cene → cena je praviloma določena na podlagi formule, po kateri cena energenta variira glede na vrednost cen energentov na trgu
- Tipične pogodbene klavzule v zvezi z določitvijo cen:
- Opredelitev sprožilnega dogodka
- Postopek prilagoditve cene (relevantne okoliščine in navodila za prilagoditev cen) → generalna klavzula (stranki se bosta v primeru spremembe tržnih razmer pogajali o prilagoditvi cene na pošten način)
- Posledice, če stranki ne moreta doseči sporazuma → izrecno določilo, da bosta „spor“ glede prilagoditve cene strani reševali v okviru arbitražnega postopka

Unlike most arbitration

- Price review arbitration does not involve claims based on allegations of breach of contract or some other duty.
- It is a back-up to negotiations between the parties.
- In a sense, the arbitrators are charged with reaching a commercially reasonable deal to support the parties' continuing relationship.

Primer pogodbene klavzule

If a circumstance **beyond the control of either party** results in a **significant change in the energy market of the Buyer** compared to such energy market on [date], then either party may give notice for a price review. If the parties fail to **negotiate and** agree a revised price formula within 90 days after giving notice for a price review, the **price formula shall be reviewed by arbitration.**

In any such arbitration the arbitrators shall review the price formula and shall decide whether it needs to be revised to reflect, as at the review date, the relevant significant change(s) in the energy market of the Buyer which **affect the value** of [the product] in the end user market of the Buyer as such value can directly or indirectly be obtained by a prudent and efficient buyer. Any revised price formula determined by the arbitrators shall enable the Buyer to **market economically** [the product] delivered under this Agreement in the energy market of the Buyer in competition with other competing sources of energy in the end user market of the Buyer, assuming always the Buyer acts as a prudent and efficient energy company.'

Basic Issues In a Price Review

Adjusting the Contract Price Formula

1

Market Changes

Determine if **changes have occurred** in the Relevant Period

2

Effect on Market Value

Determine if those **changes have affected the value of gas in the relevant market**

3

Changes not Reflected in Contract Price

Determine if the **Contract Price already reflects the change in market value**

4

Adjustment of the Contract Price

Define and quantify a proper price adjustment

Resolved by Negotiation or Arbitration

Postopek revizije cene

- Postopek revizije cene:
- pogodbeni stranka (praviloma kupec) zahteva prilagoditev cene → izkazati, da so nastopile dogovorjene objektivne okoliščine za prilagoditev cene
- pogajanja med strankami
- če ni dogovora → nova cena se določi v arbitražnem postopku.

- Ali s tem arbitražni senat **spreminja/določa pogodbeno voljo strank?**

- *Pacta Sunt Servanda* - pogodba se mora izvajati tako kot se glasi

- Omejene možnosti arbitražnega senata pri prilagajanju cen → odvisno od **pooblastil v pogodbeni klavzuli** (razlaga pogodbenega določila/formule za določitev cene; sprememba formule?)

Primeri podobnih situacij

- Spremenjene okoliščine (*rebus sic stantibus*), otežena izpolnitev („**hardship**“)
→ podobno kot klavzule o reviziji cene, le da gre za spremembo ekonomskega položaja ene od strank, ki ji otežuje izpolnitev pogodbe

If at any time or from time to time during the contract period there has been any substantial change in the economic circumstances relating to this agreement and (notwithstanding the effect of the other relieving or adjusting provisions of this agreement) either party feels that such change is causing it to suffer substantial economic hardship then the parties shall (at the request of either of them) meet together to consider what (if any) adjustment in the prices then in force under this agreement or in the price revision mechanism contained in this agreement are justified in the circumstances in fairness to the parties to offset or alleviate the said hardship caused by such change.

Načela UNIDROIT

- Načela UNIDROIT (člen 6.2.2.) v zvezi s spremembo pogodbe v primeru otežene izpolnitve („**hardship**“):
 - Za oteženo izpolnitev gre, kadar pojav dogodkov bistveno spremeni ravnotežje pogodbe (zvišanje stroškov izpolnitve, zmanjšanje vrednosti izpolnitve)
 - Predpostavke:
 - okoliščine nastanejo oz. postanejo prizadeti stranki znane šele po sklenitvi pogodbe,
 - ob sklenitvi pogodbe prizadeta stranka okoliščin ni mogla predvideti,
 - okoliščine so izven nadzora prizadete stranke,
 - tveganja nastopa okoliščin ne sme nositi prizadeta stranka.

Energy charter treaty

- Mednarodni sporazum, ki ureja mednarodno sodelovanje na področju energetike → predvsem varuje tuje neposredne investicije
- Podpisnice so vse članice Evropske unije
- Zavezujoče določbe glede reševanja sporov v **postopku mednarodne arbitraže**:
- spori med dvema državama oz. med tujim investitorjem ene države pogodbenice in drugo državo pogodbenico v postopku mednarodne arbitraže:
- določena pravila (ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes) pravila, Pravila UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law) in Pravila Stockholmske gospodarske zbornice)

ULČAR & PARTNERJI

Ljubljana

Šlandrova ulica 4
1231 Ljubljana-Črnuče

Kranj

Gospodsvetska ulica 12
4000 Kranj

Maribor

Partizanska cesta 5
2000 Maribor

Tel +386 (0)1 56 05 300 | Fax +386 (0)1 56 05 304 | info@ulcar-op.si

